

BALKAN

17. mart 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

OPTUŽNICE PROTIV DVOJICE GENERALA

U avgustu 1995, hrvatske snage su na području Krajine u Hrvatskoj vodile vojnu operaciju pod nazivom "Oluja". Tokom i nakon ove kampanje, mnogi srpski stanovnici ovog područja su ubijeni, a znatno više drugih je pobjeglo, dok su njihove kuće i imanja uništavani. Na hiljade Srba iz Krajine i dan danas žive kao izbeglice u Bosni i Hercegovini i Srbiji. Prošle nedelje, Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju je objavio dve optužnice u vezi sa ovim zločinima.

U ovim optužnicama, koje sadrže najozbiljnije optužbe koje su do danas podignute protiv hrvatskih oficira, navodi se da su Ivan Čermak, Mladen Markač, Ante Gotovina i drugi, uključujući pokojnog hrvatskog predsednika Franju Tuđmana, učestvovali u udruženom zločinačkom poduhvatu čiji je zajednički cilj bio prisilno i trajno uklanjanje srpskog stanovništva sa područja Krajine.

U optužnicama se penzionisani generali Ivan Čermak i Mladen Markač terete za učešće u progonu srpskog stanovništva. Osim toga, terete se i za učešće u pljačkanju, oštećivanju ili potpunom razaranju imovine srpskog stanovništva kako bi se ono odvrtilo od povratka u svoje domove ili sprečilo da to učini. Nadalje, terete se za deportaciju ili prisilno raseljavanje desetina hiljada krajinskih Srba u Bosnu i Hercegovinu i Srbiju, ubistvo najmanje 150 krajinskih Srba kao i druga nečovečna, ponižavajuća i degradirajuća dela kao što su premlaćivanja i fizički napadi. Optužnicom se terete da su planirali, podsticali, naređivali, počinili ili na drugi način pomagali i podržavali planiranje, pripremu ili izvršenje tih krivičnih dela.

U optužnici se tvrdi da su tokom operacije "Oluja" i nakon nje, hrvatske snage napale i preuzele kontrolu nad gradovima, selima i zaseocima u južnom delu Krajine. Na osnovu naređenja obojice optuženih, Ivana Čermaka i Mladena Markača, hrvatske snage su izvršile progone, pljačkanje imovine i deportaciju i prisilno raseljavanje domaćeg srpskog stanovništva. Prema navodima optužnice, svojim delima i propustima, obojica optuženih su time davala podsticaj drugima, uključujući i hrvatskim civilima, da takođe počine ta dela. Nadalje, obojica optuženih, Ivan Čermak i Mladen Markač, bili su dužni da ponovo uspostave i obezbede javni red i mir, ali su propustili da izvrše svoju dužnost.

Optužnicom se opisuju položaj i ovlašćenja obojice optuženih. Kao komandant Zbornog područja Knin i u skladu sa ovlašćenjima koje mu je dodelio predsednik Tuđman, kojem je bio neposredno odgovoran, Ivan Čermak je vršio *de jure* i/ili *de facto* kontrolu nad delom hrvatskih snaga koje su učestvovala u operaciji "Oluja". Konkretno, Ivan Čermak je vršio efektivnu kontrolu nad jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske (MUP RH) i nekim elementima Hrvatske vojske (HV), uključujući Vojnu

policiju i civilnu upravu. U optužnici se navodi da je Ivan Čermak vršio teritorijalnu kontrolu nad znatnim delom područja na kojem su počinjena krivična dela za koje se tereti u optužnici.

U pogledu Mladena Markača, u optužnici se navodi da je kao komandant specijalne policije MUP-a RH, razmeštao, zapovedao i na druge načine vršio kontrolu nad snagama specijalne policije tokom i nakon operacije "Oluja".

U optužnici se tvrdi da su Ivan Čermak u Mladen Markač imali moć, ovlašćenja i odgovornost da spreče ili kazne teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava koje su hrvatske snage počinile tokom i nakon operacije "Oluja". Obojica optuženih su znali, ili imali razloga da znaju, da se njihovi podređeni pripremaju da počine sva krivična dela za koja se terete u ovoj optužnici ili da su ih već počinili, a propustili su da preduzmu nužne i razumne mere da spreče ta dela ili da kazne njihove počinioce. Obojica optuženih se, dakle, terete za već poznatu ['komandnu odgovornost'](#).

Nekoliko dana nakon objavljivanja optužnice, 12. marta 2004, generali Čermak i Markač su se dobrovoljno predali Tribunalu u Hagu. Kada počne njihovo suđenje, žrtve zločina koji im se stavljaju na teret imaće priliku da ispričaju šta im se dogodilo. Tada će biti na medijima u Srbiji i Crnoj Gori da njihovim sudbinama daju bar onoliko prostora koliko je pruženo raznim diskusijama o suđenju Slobodanu Miloševiću i optužnici protiv Nebojše Pavkovića, Vladimira Lazarevića, Sretena Lukića i Vlastimira Đorđevića.

Outreach Programme

outreach@icty.org